

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.

Dopisi morajo biti frankirani
in podpisani ter opremljeni s
štampiljko dot. organizacije.Člani strokovnih organizacij,
priključeni Strokovni komi-
siji za Slovenijo, dobivajo
list brezplačno.

Rokopisi se ne vračajo.

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS

Uredništvo in uprava:
Ljubljana, poštni predal 290.Čekovni račun št. 13.562.
Telefon interurban št. 3478.

Izboljšanje položaja delavcev je v rokah delavcev samih

Trboveljska premogokopna družba, družba inozemskih kapitalistov, izčrpava jugoslovanske državljane-rudarje kolikor le gre, samo da zavaruje svoje profite tudi v svetovni gospodarski krizi. Kapitalisti to svetovno gospodarsko krizo izkoriščajo na svoj način v svojo korist, kaj jim mar človek-delavec. Poslabšanje socialnih zakonov, to je njih stremeljenje, zmrevariti Obrtni zakon v nič, to so njih predlogi in zahteve, a TPD je postavila še en klin: Redukcijo že itak beraških prejemkov rudarjev in degradacijo kopačev - rudarjev, kratko: sneti z rudarjev še zadnji znak človeka.

Po novih določilih TPD. bi znašala takozvana »gosposka dnina« le 400 Din mesečno za kopače, ki so plačani najboljši. Drugi bi pa dobivali le po 200 do 250 Din mesečne plače. In z 200 Din naj žive oni, žene, otroci, naj se vzgajajo novi državljani? Ironija in pljunek v človeško dostojanstvo, ki ga je zmožen samo brezobziren delničar, ki se sonči ob morju.

Ker vse intervencije niso pomagale nič, ker vsi shodi, ogromni po številu niso bili dovolj močni, da bi njih krik pretresel ozračje kapitalističnega poželenja po dobičku, so delavci-rudarji in vsi se spomnili resničnih besed Karla Marxa:

»Izboljšanje položaja delavcev je samo in edino le v rokah delavcev samih.«

In zgodilo se je. Delavci so šli v rove in ostali v rovih. Končali so svoje delo, a ostali so v rovih. Odklanjali so vsak živež, vodo, vse: **Umremo, ali zmagamo.** Druge poti ni!

Položaj je postal strašno resen, kakor na bojnem polju, ko zavirajo glasovi fanfar v boj na nož, ko smrt, režeči okostnjak široko razprostire svoje koščene roke. Kajti tisoči bodo legli.

Žene so prihajale k rovom, otroci so klicali svoje očete. Jokali se, solze so tekale po obrazih nežnih, izstradanih bitij, matere-žene so vile roke, v očeh je bil upor, strašen srd, kajti življenje očeta in moža je viselo na lasu, ki ga je pil, kakor pasjak muho, kapitalist.

»Gorje Vam, prokleti«, je viselo v zraku vseh revirjev neslišno, a grozno.

Vse delavstvo Slovenije je vzdregetalo.

»Ali bomo pustili?«

Samo to vprašanje je viselo v njih upornih očeh in v tem vprašanju je grmel odgovor, pred katerim je vztrepetal kapitalizem.

Kajti 1200 delavcev steklarne v Hrastniku, 160 delavcev kemične tovarne v Hrastniku je že stopilo v znak solidarnosti v stavko. Tam na Jesenicah je prisluhnilo nad 3000 kovinarjev, v Celju in Štorah nad 1500 kovinarjev, v Ljubljani nad 700 kovinarjev, ki so že hoteli prijeti za ročaj sirene, da bi zakričala in povedala vsem-mogočni krik: **Tudi Mi smo z Vami, sodruži rudarji!**

Strokovna komisija za Slovenijo v Ljubljani je imela izredno sejo, na kateri je bilo sklenjeno takoj organizirati mogočen protestni shod vsega ljubljanskega prebivalstva in isto-

morju. Samo tam je rešitev, v rokah delavcev samih. In to jim je, vsem, ki že tega niso dosedaj čutili, diktiralo solidarnost.

Ob 10.30 so se začela pri TPD pogajanja. Rudarje so zastopali: Predsednik II. rudarske skupine Fran **Pliberšek**, od I. skupine so bili navzoči: **Krautberger Anton** iz Zagorja, **Murn Filip** iz Trbovelj, **Bedenik Ivan** iz Hrastnika, **Jenko Peter** iz Kočevja, **Radej Ivan** iz Rajhenburga in **Diazzi Ivan** iz Hude jame. **Zvezo rudarjev Jugoslavije in Strokovno komisijo za Slovenijo** je zastopal **Arh Jurij**. Narodno strokovno zvezo **Jaka Štruc** in **Kravos**, Jugoslovansko strokovno zvezo **Lešnik Alojz**. Delavsko zbornico predsednik **Sedej Lojze** in tajnik **Filip Uratnik**. Zvezo društev privatnih nameščencev podpredsednik **Joško Zemljič**. Razprave se je udeležil

Pekovski in brivski pomočniki, vsi v svoje organizacije, ustvarite močan MI in nočno delo boste odpravili in nedeljski počitek uveljavili. Naj Vam bodo vzgled rudarji in kovinarji

tako po vseh mestih v Sloveniji. Povabila je Narodno strokovno in Jugoslovansko strokovno zvezo in Savez grafičarjev, da v akcijski skupnosti kriknemo vsi predrzemu kapitalistu:

Ne boš!

V rovih pa so gladovali rudarji. Cele posade so bile noč in dan pod zemljo in nekaj so jih že odnesli vse onesveščene v bolnico. Trpljenje žen, otrok, očetov, mater je bilo nepopisno. Obup je ležal nad vso pokrajino TPD.

Še zadnji poskus. Delegati rudarjev so prišli v četrtek 5. t. m. v Ljubljano k generalni direkciji TPD, kjer so se vršila pogajanja.

Solidarno je z rudarji zastavkalo vse prebivalstvo: obrtniki, trgovci, uradniki in drugi, kajti tu je bil jasen dokaz, da delovne roke delavca-rudarja vzdržujejo tudi druge sloje in gorje vsem, če delovne roke delavca ne bodo več delale. Rdeča barva proletarskega praporja je doživela pomen, kakor mogočni reflektor, svetilnik potapljačji se ladji na besnečem

tudi župan **Roš** iz Trbovelj, **Drnovšek** iz Zagorja in **Draksler** iz Dola pri Hrastniku. Zvezo industrijev je zastopal generalni tajnik inž. **Milan Šuklje**, a ministra dr. **Kramerja dr. Cepuder**, ki je zastopal tudi glavni odbor Narodne odbrane. Od TPD je bil navzoč ravnatelj **Skubec** ter tehnični ravnatelj **Heinrich**, predsedoval pa je konferenci zastopnik rudarskega glavarstva inž. **Zupančič**.

Delavske deputacije so odločno izjavile, da se ne vrnejo v revirje brez pozitivnega uspeha, ker nočejo prevzeti odgovornosti za posledice v revirjih, ker položaj je vsako minuto **strašnejši**.

Napetost je že usodna. Duhov ne more nikdo več voditi, niti vplivati na nje. Stavka je izbruhnila spontano, brez vednosti organizacij, kar je zopet dokaz, da je položaj rudarjev bil skrajno nevzdržen in obupen.

Tajnik Del. zbornice s. **Uratnik** je povdaril, da pomirjevalno vplivati ni več mogoče in zahteva v imenu delavstva, da **TPD prekliče vse redukcijske ukrepe**.

Tajnik Zveze rudarjev Jugoslavije in zastopnik Strokovne komisije za Slovenijo s. **Arh** je povdaril, da se zaupniki delavstva ne morejo več vrniti med delavstvo **brez preklica redukcijskih ukrepov** ter ne prevzamejo več nobene odgovornosti, da odlagajo celo vse funkcije in so **pripravljeni na vse**.

Štruc je v imenu zaupnikov sporočil, da je delavstvo pripravljeno za pogajanja za izboljšanje delavskega položaja. Vse drugo je nemogoče. S. **Pliberšek** je izjavil, da **živi 900 otrok le od miloščine, na tisoče jih pa ne more na cesto, ker nimajo obleke**. Če bomo prisiljeni se vrniti brez uspeha, gremo tudi mi v jamo in če se sploh še kdo vrne iz jame, bomo poslednji.

Napeto je bilo ozračje v razpravni dvorani, kakor da je dvorana smrti, kjer se vsak čas izreče smrtna obsodba...

Strašno je bilo v rovih rudnikov TPD. Onemogli so bili rudarji v jamah že nad 70 ur stavkajoči brez jedi in pijače. Smrt grozi in vsakdo želi skrajšati muke. Zunaj rovov pa jokajo otroci in kličejo očete, jokajo žene in v srcih in v očeh je sovraštvo. **Prokleta bodi Zlato tele in njega svečeniki**.

Ob 13. uri pa je generalni TPD ravnatelj Skubec, ki je neprestano govoril po telefonu z inozemstvom in z Beogradom **izjavil, da po nalogu TPD prekliče vse izdane ukrepe**.

Olajševalni dih je zavel po dvorani. Sel je na ulice, po telefonu in brzojavno na vse strani.

Smrt, obup je odstopila, oči otrok so se nasmehnila, v bolesti sicer že, a v upanju in izčrpana energija rudarskih žen, ki je že pojemale, je zopet vstala.

»REŠITEV DELAVCEV JE DELO DELAVCEV SAMIH.« je bilo v njih mislih in besedah.

Da, rudarji, sotrpini in ves proletariat, ne pozabi tega. Stoj vedno budno na straži in bodi kakor eden, bodi silen, mogočen **MI**, enoten, organiziran in odločen.

Zakaj borba še ni končana.

—g—

Ljubljana je govorila

Protestni shod Strokovne komisije proti poskusom razcefrati Obrtni zakon.

Kakor smo že pisali v 11. številki »Delavca«, so se na poziv Strokovne komisije za Slovenijo vršili po vsej Sloveniji protestni shodi proti predlogom delodajalcev, ki bi radi poslabšali, ali bolje, docela razcefrali Obrtni zakon. Teh shodov in sestankov se je vršilo 36 in je bilo vsega delavstva skupaj nekaj nad 38.000.

To je ogromno število, ki je kriknilo odločno, da si ne pusti vzeti svojih pridobitev.

Prvi shod Strokovne komisije je bil 29. maja t. l., ki ga je sklical Savez privatnih nameščencev s polno dvorano, **zadnji** je bil Strokovne komisije vsega delavstva 27. junija 1934. Referent je bil s. **Celešnik**, ki je z

njemu znano silo dokazov pokazal, kako kapitalizem kos za kosom ščiplje in požira socialne pravice iz socialnih zakonov, a delavstvo se premalo postavlja v bran.

Ne samo sedaj, ko hočejo delodajalci vzeti odpovedni rok, ne plačati 3-dnevne boleznin, Obrtnemu sodišču dati manjšo veljavo, zastaranje za tožbo čezurnega dela samo 6 mesecev mesto 3 let, oni tudi ne plačajo delavcu, ki gre na vojaške vaje, dasi zahteva to Obrtni zakon. Odpiranje in zapiranje obratov in trgovin še tu-

di ni urejeno po delovnem času, nego puščena odprta okenca, samo da se delavca »diplomatsko« pridrži čezurno zastoj v poslu. Strokovne šole bi radi spravili na nedeljo, odpravnine jim ne gredo v račun, 8-urnika ne izvajajo, higijenski pogoji so mizerni, Inspekciji dela se ne dajo krediti itd., itd. O starostnem zavarovanju in o zavarovanju za onemoglost nečejo niti slišati. Jetika razsaja, a mezde so tako nizke, da ni mogoče tej kugi stopiti v okom.

Mnogo tega je krivo delavstvo sa-

mo, kar treba odkrito priznati, ker je premalo organizirano. Tisti, ki so organizirani, ne morejo vsega izvesti, fronta, četudi žilava, a majhna, ne more vsega tega kakor če bi bila fronta vseh, ki se gledajo ob strani.

Govoril je tudi predsednik Delavske zbornice s. Sedej ter pozival vse, da naj bo vsak posameznik kakor magnat, ki naj pritegne še neorganizirane v organizacijo.

Shod je bil dobro obiskan, dvorana nabito polna, razpoloženje živo, medklici so bili naravnost kakor gelsa, ki so udarjali vmes, da je ploskanje vseh glušilo vso dvorano.

V delavstvu nastaja življenje, pojav aktivnosti in naj raste in naj bo, da ga bo slišala in čutila vsa javnost.

—c—

Skupščina Delavske zbornice

Razprava o važnih socialnopolitičnih pro blemih. — Proračun za l. 1934-35 odobren

V petek, dne 29. junija se je vršila v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani skupščina Delavske zbornice, na kateri so se obravnavala važna vprašanja, tičočja se rudarjev, tekstilcev, kakor tudi ostalega delavstva in nameščenstva.

Skupščino je otvoril in vodil predsednik s. Sedej, ki je uvodoma pozdravil delegate in zastopnika banske uprave g. dr. Karlina, nato pa se v lepem nagovoru spomnil kakanjske in kamniške nesreče, kakor tudi umrlih članov DZ s. Jernejčiča in g. Mravljeta. Predsednik je nadalje v svojem poročilu naglasil, da odločno odklanja vse govornice o neklih kompromisih med eno ali drugo skupino v zbornici. Večinski klub Strokovne komisije nudi možnost sodelovanja vsaki skupini, ki je pripravljena delati za dobrobit delavstva.

Delavska zbornica je po svoji zadnji skupščini izvršila ogromno število intervencij pri raznih mezdskih sporih, sodelovala je pri vseh akcijah socialnopolitičnega značaja zlasti, da se odpomore bedi rudarjev. Tudi glede davčne obremenitve delavstva je zbornica izvršila intervencijo. V zbornici se je ustanovil odsek, ki bo proučeval tarifna vprašanja, posebno pažnjo pa je zbornica posvetila vprašanju zakona o minimalnih mezdah, starostnega zavarovanja in zavarovanja za slučaj brezposelnosti. Opozorila je dalje tudi vse organizacije o napadu delodajalcev na socialno zakonodajo.

Sledilo je poročilo

tajnika s. Uratnika,

ki je v daljšem govoru obrazložil socialni položaj delavstva v Dravski banovini, nadalje gospodarsko stanje in gibanje posameznih panog industrije. Ogromni porast zaznamuje predvsem tekstilna industrija, ki danes zaposluje že nad 12.500 delavcev, ter se vedno napreduje. To nenavadno pro-

speriteto pa je treba spremljati z veliko opreznostjo, ker se je bati, da se skriva baš v tem nevarnost za zdrav gospodarski razvoj te industrije, ki plačuje delavstvu, z malimi izjemami, sramotno nizke mezde.

Trenutno zboljšanje v lesni industriji je pripisovati ugodni konjunkturi na svetovnem tržišču, medtem ko v ostali industriji ni zaznamovati bistvenega zboljšanja.

Zakon o zaščiti minimalnih mezd

Nato se je s. Uratnik obširno pečal z vprašanjem mezd, ki so v nekaterih panogah padle že daleč pod vsak eksistenčni minimum. Mezde v tekstilni industriji in rudnikih najbolj kažejo, kako nujno potrebno je, da se čimprej uvede zakonita zaščita minimalnih mezd.

Starostno zavarovanje

Izvedba starostnega zavarovanja v naši državi je eno najbolj perečih vprašanj, ki bi se mu moralo s strani merodajnih posvečati mnogo več pažnje. Starostnemu zavarovanju rudarjev grozi katastrofa. Glavna Bratovska skladnica v Ljubljani ima na mesec po 120.000 Din primanjkljaja, tako da bodo v par letih izčrpane skromne rezerve, s katerimi to zavarovanje razpolaga. Uvesti bo treba posebno doklado na rudarsko produkcijo. Ta sredstva bi se naj stekala v centralni fond za sanacijo vseh bratovskih skladnic v državi.

Anketi o preprečenju rudniških nesreč, ki se je vršila minulo sredo v Delavski zbornici, je glavna bratovska skladnica predložila seznam nesreč, ki so se v zadnjih letih pripetile v Dravski banovini. Iz tega statističnega gradiva je razvidno ogromno število smrtnih primerov, radi česar je potrebno, da se varnostne naprave izboljšajo in uvede poostrena kontrola po rudnikih. Za preprečenje nezgod pa bi bilo potrebno, da bi se poleg zboljšanih varnostnih naprav dvig-

nila tudi strokovna izobrazba rudarjev, da bi se zamogli rudarski delavci uspešno zavarovati proti nevarnostim, ki so jim izpostavljeni.

Delavska zbornica je skupno z grafičarji intervenirala v Beogradu, da se odpravi 1 odstotni dodatek k uslužbenskemu davku.

Glede nesporazuma, ki je nastal med jeseniškim in zeniškim delavstvom, je prejela DZ točne informacije, da gre v Zenici le za manjšo razširitev obrata, ker bo tam zaposlenih okoli 30 delavcev več in ne vseh 800, kot se je govorilo.

Delavska zbornica bo tudi v bodoče pazno sledila vsem socialno političnim vprašanjem, zbirala material in stavila predloge, vse ostalo pa je delo strokovnih organizacij, ki morajo postati sila. S. Uratnik je žel za svoj globoko zasnovan referat veherentno odobranje.

O finančnem stanju je poročal blagajnik s. Celešnik, za finančno kontrolo pa predsednik s. Petejan.

Nato se je razvila živahna debata. Kot prvi je govoril s. Arh, ki je med splošno pozornostjo orisal bedni položaj rudarjev ter ožigosal namero TPD, ki je napovedala novo občutno redukcijo mezd.

Izvajal je: TPD je sporočila našim rudarjem, da bo s 15. julijem 1934 znižala delavske mezde za 6%. Količina deputatnega premoja se bo znižala, nekaterim se bo dopust sploh ukinil. Najhujši udarec za rudarje pa je nameravana izločitev kopačev iz kopaške kategorije. Če se TPD posreči izvesti nameravano poslabšanje položaja rudarjev, bodo rudarji popolnoma uničeni.

Zato zahtevam, da sklene plenum Delavske zbornice: Naj pošlje uprava Delavske zbornice najostrejši protest zoper postopanje TPD. v interesu miru in reda v državi, da se dovoli ubogo delavstvo na tak način izkoriščati. Če hočemo imeti zdrav narod, moramo preprečiti take socialne zločine. Izvajanja s. Arha so spremljali delegati z dolgotrajnim odobravanjem.

Nato je govoril delegat Kosem, ki se je bavil s socialno zakonodajo, mezdskim gibanjem grafičarjev in pokojniskim zavarovanjem. Delegat Lombardo je govoril o inspekciji dela, kateri se mora preskrbeti več sred-

stev, delegatinja Goleševa pa je predlagala, da naj se podvzame akcija za ukinitve zasebnih posredovalnic za službe itd.

S. Moškrič je poročal o stanju grafičnega delavstva. V debato so posegli še številni delegati, nakar je govoril v imenu

kluba Strokovne komisije s. Petejan,

ki je uvodoma odgovarjal na izvajanja raznih delegatov. Priporočal je, da se zbornica soglasno izreče proti vsaki izpremembi socialne zakonodaje, da se energično zahteva uvedba brezposelnega in starostnega zavarovanja ter izboljšanje že obstoječih socialnih zavarovanj. Ako so zaščiteni razni drugi pridobitni sloji, potem pač delavstvo upravičeno zahteva zakonito zaščito minimalnih mezd. Obširno se je bavil z mezdami v tekstilni industriji, zaposlitvijo tujih nameščencev, pri čemer je značilno, da dobijo fabrikanti dovoljenje za zaposlitev inozemcev, čeravno DZ to odkloni. Zahteval je dalje, da se porablja bednostni fond v svrhe, za katere je bil ta davek ustanovljen. Boj grafičarjev bo podprlo vse delavstvo, pa tudi rudarjem morajo zbornica in organizacije nuditi vso podporo. Obrazložil je bedo kovinarjev na Muti, ki nimajo že leta in leta domala nobenega zaslužka. Zbornica mora posvečati mnogo pažnje tudi preganjanju obratnih zaupnikov, inšpekcije dela, borzam dela in sploh vsem socialno čutečim ustanovam.

Stavljeni predlogi so bili nato sprejeti soglasno.

Nov proračun Delavske zbornice

Blagajnik zbornice s. Celešnik je nato podal podrobno poročilo o proračunu za leto 1934 in 1935. Skupni dohodki so prevedeni na Din 2.183.516.—, prav toliko znašajo tudi izdatki. Proračun se bistveno mnogo ne razlikuje od proračunov prejšnjih let, v kolikor niso padli dohodki zbornice radi brezposelnosti.

Po daljši debati je bil nato proračun sprejet s 43 glasovi krščanskih socialcev, ki so sicer neradi, toda po nalogu neklih močnejših sil napovedali opozicijo, ne da bi bili zato navedli tudi pravilne vzroke.

Skupščina je trajala od 9. do 14. ure.

Anketa za preprečenje rudarskih nesreč

od leta 1925 do 1933 je bilo 131 smrtnih nesreč

Na pobudo Zveze rudarjev Jugoslavije je sklicala Delavska zbornica za dne 27. junija t. l. v sejni dvorani

Delavske zbornice v Ljubljani anketo, na kateri naj bi se razpravljalo o ukrepih, ki so za podvzeti, da bi se

Filip Uratnik:

Delavstvo in gospodarska kriza

(Konec.)

Kje pa bi bilo mogoče dobiti brezobrestna posojila, ako jih v času depresije često ni mogoče dobiti? Ali naj se zatečemo k tiskanju denarja? To ne more priti v poštev. Tako brezobrestno financiranje bi se moralo vršiti v naturi, tako da bi imel pravico zavod proti kreditiranim brezobrestni v daljši dobi vračljivi odškodnini prevzeti za omenjen čas v svojo eksploatacijo podjetja, ki vsled krize stoje, obenem pa rekvirirati proti enaki odškodnini zaloge, ki se ne morejo prodati. To bi bila pooblastila, kakor smo jih komaj med vojno poznali. Vendar so taka pooblastila stvarno upravičena in tudi za podjetja ne samo brez škode, temveč tudi koristna. V odškodnino podjetij se mora všteti tudi obrestovanje od njih najetih posojil in amortizacijska kvota njih strojnega materiala, vse odpadajoče na dobo, ko delajo podjetja za račun zavoda. Če tudi bi taka podjetja odškodnino dolgoročno in brezobrestno kreditirala, bi imela od tega vkljub nizki diskontni vrednosti takih kreditov še vedno korist. Saj bi šla odškodnina sicer čisto v izgubo, kakor se gube preko jezua konjske sile neizrabljene hidrocentrale. Saj bi podjetje ne imelo nikakega kritja, ne za obresti, ne za amortizacije naprav, v času ko podjetje stoji. Tudi če bi se tako rekvirirale zaloge, ki se ne morejo prodati, bi od tega proizvajalci ne imeli škode. Gotovo bi cene ne bile padale od 100 na 80, 70 in 60, ako bi se bilo po vsem svetu tako postopalo, temveč mnogo manj, ker bi se konsum ne omejeval tako, kakor se je. Vse to upravičuje redne ukrepe, kakor si jih v korist zavoda zamisljamo, moralno in gospodarsko. Ravno kar je bilo v diskusiji, ali smo v naši državi morali graditi nove železnice pod tako težkimi pogoji, kakor jih gradimo. Pravijo, da smo jih morali, ker nismo imeli denarja.

Ako istočasno nismo vedeli kam z našo pšenico, koro, mastjo in ako so istočasno številne naše tovarne železnih izdelkov stale, ako nismo vedeli kam s cementom, apnom, lesom, smo vsaj del potrebnega kapitala imeli. Samo energije nismo imeli, da bi ta kapital izkoristili. Naš kapital smo pustili rajše teči po vodi, zato pa smo plačevali za tujeja oderuške obresti, čeprav ta kapital po velikem delu ni zaposloval naše, temveč tujo delovno silo.

Zavod, ki ga imam v mislih, naj bi proučil, kako bi se dale take zamrznjene kreditne možnosti interesu našega gospodarstva in naših brezposelnih uporabiti. Najvažnejši problem, problem mobiliziranja za javna dela potrebnih kapitalov je rešila za te kapitale že kriza. Tako zamišljena in organizirana javna dela bi bila ogelni kamen velike akcije za omiljenje gospodarske depresije.

Misli, ki sem jih tu navedel, so na hitro roko zbrane smernice, ki naj predočijo, v kakih smereh bi bilo treba iskati rešitev problema, ako se je zaostriła gospodarska kriza tudi v kreditno krizo, ako med krizo ni preobilja likvidnega denarja.

Navedene poedinosti pa bi bilo treba po njihovih učinkih še proučiti. V zamisli sami se bavi s to idejo — če tudi ne povsem na tu obrazložen način — urad dela, ki je izdal o tem leta 1931 publikacijo: »Nezaposlenost i javni radovi«. Informativen članek o tem je napisal Dj. Davidović v 12 številki beograjske revije Ekonomsko-financijski život. (Uloga javnih radova u saniranju privrednih prilika.) Pri razmišljanju o rešitvi problema financiranja javnih del sem se okoristil z mislijo o dejanskih in latentnih neizrabljenih viških našega gospodarstva, kakor jo razvija Dr. Podbrežnik v svoji knjigi Privredno-zadružni plan Jugoslavije. Četudi ne v navedenih podrobnostih, se izrekajo za idejo tudi smernice, ki sta jih dala delavskim strokovnim organizacijam in socialističnim strankam za borbo proti svetovni gospodarski krizi in brezposelnosti leta 1931 Mednarodna strokovna zveza in socialistična delavska internacionala.

Vedno kadar nastopa kriza, dobivamo stvarno likvidnost v obliki praznujočih delovnih rok in počivajočih obratov. To likvidnost je mogoče vedno za kaj koristnega izrabiti.

Običajno pa se pojavi kot spremljevalka te likvidnosti prav kmalu tudi likvidnost na denarnem trgu tako, da so notranja posojila mogoča. Zlasti investicije javnih korporacij se morejo vršiti ob času depresij tudi z normalnimi, redno obrestovanimi posojili. Danes investira država ob času prosperitete, ob času depresije pa štedi, — kar je praktično ravno toliko kakor da investicije ustavi. Državno gospodarstvo plava popolnoma vzporedno s splošnim gospodarskim valovanjem. To je navadno, ker je preko dohodkov, ki ob času konjunktore narastejo, ob času depresije pa padejo s tem valovanjem povezana. Problem je v tem, ali se ne bi dalo tega z izposojili popraviti. V času depresij bi se najemala posojila, ki bi se amortizirala z večjimi dohodki konjunktornih let. Ta posojila bi bila nekaki davčni predujmi narodnega gospodarstva, kakor jih je skušala Nemčija tekom sedanje krize izvesti. Preko takih posojil bi mogle prenesti javne korporacije iz dob prosperitete v dobe depresij, ko take investicije niso le del socialne politike, temveč so tudi najcenejše.

Ena glavnih svrh, ki smo si jih postavili s tem predavanjem in eden glavnih razlogov zakaj sem se odločil dati temu predavanju širšo publiciteto, je baš v tem, da bi vzbudil zanimanje za problem organizacije javnih del kot leka proti krizam.

Na vse to je treba misliti v letih relativne prosperitete, v kakoršna se, kakor upam, povračamo. Takrat je mogoče koncentrirati umske in politične sile za potrebne predpriprave, da nas leta krize ne bodo našla zopet povsem nepripravljene.

Strašna beda, ki smo jo zadnja leta povsod okrog nas videli, ako smo imeli odprte oči, naj bo vsem, ki so poklicani, da kjerkoli politično vodijo, glasen memento, da ni noben poskus prazna utopija, ki obeta prinesiti v tem pogledu vsaj delno olajšanje.

vsaj v bodoče omejile številne nesreče po naših rudnikih.

Ankete so se udeležili za Delavsko zbornico s. F. Uratnik, za ZRJ tajnik J. Arh, za II. skupino s. F. Pliberšek in načelnika za Hrastnik in Zagorje, Za Strokovno komisijo tajnik s. Vuk. Za Jugoslov. strok. zvezo g. A. Lešnik, Nar. strok. zveza se pozivu ni odzvala. Rudarsko oblast je zastopal inž. Kubias, Glavno Bratovsko skladnico pa g. Sporn, bivši veliki župan g. inž. Loskot, ravnatelj rudnika TPD v Trbovljah in g. upravnik Dular.

Po otvoritvi ankete je s. J. Arh v svojem uvodnem govoru natančno obrazložil žalostno dejstvo, da se v naših rudnikih zgodi vse preveč nesreč. Na podlagi uradne statistike je ugotovil, da je bilo v razdobju 9 let v rudnikih Dravske banovine 131 smrtnih nesreč, 1880 težkih in 16.952 lahkih nezdod. Vsega skupaj torej 18.953 nesrečnih slučajev, za katere je morala nezgodna blagajna bratovske skladnice izplačati ogromno vsoto 19 milijonov 993.434 Din.

Pri tem žalostnem dejstvu je ugotovil, da je glavni vzrok teh številnih nesreč iskati: 1. v silno zastarelih rudarsko policijskih predpisih, kateri današnjemu načinu dela absolutno ne odgovarja; 2. v priganjaškem sistemu, pri katerem se vrednost zdravja in življenja rudarjev ceni manj kot vrednost storitve in 3. pa teoretična neizobrazba rudarjev samih, pri čemer nosijo glavno krivdo rudarska podjetja, ki jim te izobrazbe ne nudijo.

V debato so posegli vsi navzoči in priznali, da je zgoraj navedeno resnično. Radi tega se je soglasno sprejelo tozadevno od Z. R. J. stavljen predloge za protiukrepe. Sklenilo se je, da se mora skušati uveljaviti te predloge v bodočem rudarskem zakonu potom rudarske oblasti in pristojnih Delavskih zbornic.

Do časa pa, dokler ne stopi ta zakon v veljavo, se naproša rudarsko glavarstvo, da da inicijativo, da se naj vrše v območju rudnikov obratna predavanja po v zato določenih inženjerjih, na katerih se naj rudarjem nudi teoretični pouk, kako se morajo ravnati pri praktičnem delu.

Predlogi

stavljeni od Zveze rudarjev Jugoslavije na anketi, o ukrepih v svrhu zmanjšanja nesreč v rudnikih, v Ljubljani, 27. junija 1934:

1. Za celo državo se naj čimprej uzakoni enoten rudarski zakon, sloveč na temeljih socialnega prava sodobnega človeka in znanstvenih izkustvih sodobne tehnike in geologije;

2. s tem v zvezi se naj izdajo novi rudarsko-policijski predpisi za vso državo, ki bodo varovali zdravje in življenje rudarjev;

3. v novi rudarski zakon se naj vnesejo določbe o obvezni teoretični izobrazbi rudarjev, z izprašano usposobljenostjo za kopača. Stroške za to izobrazbo naj nosi podjetje in država, a pouk pa naj vrše od rudarske oblasti zato določeni rudarski inženjerji;

4. z zakonom se naj uveljavi nepristranska in neodvisna kontrola vseh rudniških naprav nad in pod zemljo. Ta kontrola, na katero bi podjetje ne smelo imeti nobenega vpliva, naj bi se delila v dva dela in sicer splošno za vse rudnike dotične banovine. Prva naj bi obstojala v obratu iz 2 do 5 najizkušenejših rudarjev, katere je predhodno rudarska oblast preizkusila in potrdila. Splošna kontrola pa iz po enega avtoriziranega rudarskega inženjerja, enega predstavnika rudarske oblasti in enega zastopnika delavstva, katerega je delavstvo neodvisno, po svojem preudarku predlagalo potom pristojne Delavske zbornice.

STROKOVNI VESTNIK

KOVINARJI Kovinarji — težka železna industrija — so zborovali

V nedeljo, dne 1. junija 1934 je bil redni občni zbor SMRJ, podružnica Jesenice.

Dvorana Delavskega doma je bila polna članov in članic, svečano razpoloženje je bilo na obrazih vseh. Kajti letni obračun delovanja tako lepe in močne podružnice je velevažen, lep in vzpodbuden. Res je, da niso bili navzoči vsi člani in članice, je pač tako, da je med mnogo poklicanih še vedno samo nekaj izvoljenih, ki se zavedajo svojega človečanskega jaza in dostojanstva in vedo, da je moč le v skupnem silnem požrtvovalnem MI-ju, ki ga tvorijo vsi ti organizirani jazi. Ali vseeno, navzoči, ki so bili, so bili korenina, proletarska elita.

Zbor je otvorila kovinarska godba, ki je zaigrala nekaj lepih točk, harmonično in dinamično krasno, med njimi Delavski pozdrav, neke vrste našo himno, ki kliče:

»Družnost, hrabri bojovníki...«

Predsednik Celesnik je podal poročilo o delovanju podružnice, tajnik Toman ga je izpopolnil. Tajniško poročilo je bilo podano statistično tako pregledno, da je človek z zadoščanjem gledal številke sej, intervencij, shodov, zborovanj itd., ki jih je odbor in s tem podružnica tekom leta izvršila. Vsa čast takemu delu. Res je, da se je v obširni debati javljala tudi kritika tega ali onega dela, o tem in onem slučaju, a to je le povzdignilo občni zbor do veljave, da je v njem življenje, ki kipi, ki hoče vedno več in vedno boljše. Finančno poročilo je dal blagajnik Ažman, ki je tudi s tega stališča pokazalo, kaj zmore v taki prostovoljni, svobodni državi — organizaciji, davek — člana. Nadzorstvo je podalo poročilo, da je bilo poslovanje ugledno in predlagalo absolutorij, ki je bil izglasovan soglasno.

Volitev novega odbora je bila kakor v vsaki večji državi, ne z eno kandidatno listo, nego s tremi. Brez opozicije, kajpada, v tako veliki državi — organizaciji — kakor je podružnica SMRJ, ne gre. Sicer so vse tri kandidatne liste kandidirale enega* in istega predsednika, po večini ene in iste odbornike, samo v nekaterih so bila deljena mnenja, vendar tri kandidatne liste so bile. Kdo pa tudi more pričakovati, da bo za vsakega vsak enakovreden, da glasuje zanj, ker bi sicer bilo težko izbirati iz najboljših najboljših. Obveljala je kandidatna lista, ki jo je postavil »savezni svet« in sicer z ogromno večino. In tako so bili izvoljeni: Za predsednika Ivan Celesnik, za tajnika Franc Toman, za blagajnika Karl

Ažman. Za odbornike Franc Skrlj, Jaka Vodnov. Za nadzorstvo Alojz Kaučič, Jakob Slik in Polde Stražišar.

Občni zbor je trajal od 10. ure dopoldne do 16. ure brez odmora. Nikomur se ni hotelo na kosilo, vse je bilo aktivno zavzeto s potekom občnega zbora, z gradnjo svoje podružnice še v kompaktno celoto kakor sicer.

Pozdravili so občni zbor zastopniki ljubljanske, moščanske podružnice SMRJ podružnice PMRJ iz Lesc, zastopnica Zveze delavskih žen in deklet, zastopnik gospodarske zadruge, zastopnik Delavske zbornice in tajnik Strokovne komisije.

Po občnem zboru, ko smo ustregli tudi zahtevam želonca, je bil na vrtu Delavskega doma vrtni koncert kovinarske godbe.

Lepo v senci, na prijetnem, svežem zraku, obdani z vrhovi planin, smo sedeli z mnogimi Jeseničani in Jeseničankami pri mizah na obširnem vrtu, zelen kakor travnik in godba je igrala koračnice, valčke, overture in pesmi marljivo in lepo, da smo se čutili kakor ena sama družina.

Pozdrav Vam, sodruži in sodružice!

Družnost, hrabri bojovníki... —u—

RUDARJI

»Srečno«!

Pozdrav TPD rudarjem v juniju 1934.

1. Znižanje mezd delavstvu.

S 15. julijem se uvedejo sledeče minimalne mezde:

I. kategorija Din 35.75, II. kategorija Din 31.25, III. kategorija Din 26.75, IV a kategorija Din 21.75, IV b kategorija Din 18.—

S 1. oktobrom 1934 se kontingentira deputatni premog kakor sledi:

2. Kontingiranje deputatnega premo-ga:

Ravnatelji za uporabo v stanovanih, pralnici, rastlinjaku itd. 15 ton kockovca letno.

Inspektorji 10 ton kockovca letno.

Drugi poročeni uradniki 8 ton kock letno.

Samski uradniki 4 tone kockovca letno.

Poročeni poduradniki 7 ton kockovca letno.

Samski poduradniki, ki stanujejo v skupnem gospodinjstvu s stariši ali drugimi, ki nimajo deputata, 3,5 ton kockovca letno.

Delavci, kop. kat., poročeni, 3 tone kockovca letno in 3 tone orehovca.

Delavci kop. kat. samci, ki stanujejo v skupnem gospodinjstvu s sta-

Pregled obratnih nezgod v dobi od leta 1925—1933

Leto	Številno nezgod								Izdanki za lečenje in podpiranje poškodovancev in svojcev iz sredstev nezgod. blagajne Din	Od izdatkov odpade na 1 zavarovanca Din	
	smrtnih		težkih		ležjih		skupaj				
	oseb	%	oseb	%	oseb	%	oseb	%			
1925	17.537	19	0.108	284	1.619	2216	12.636	2.519	14.364	1.230.071	70.14
1926	15.855	14	0.088	201	1.267	1966	12.400	2.181	13.756	1.354.432	85.43
1927	15.537	22	0.141	181	1.164	1964	12.641	2.167	13.947	1.901.614	122.39
1928	16.003	16	0.100	233	1.455	2001	12.504	2.250	14.060	2.036.390	127.25
1929	17.343	15	0.086	243	1.401	2267	13.071	2.525	14.559	2.233.158	128.76
1930	13.463	12	0.089	210	1.559	1545	11.476	1.769	13.140	2.539.726	188.64
1931	12.283	9	0.073	202	1.644	1679	13.669	1.890	15.387	2.835.660	230.86
1932	10.862	15	0.138	184	1.694	1636	15.062	1.835	16.894	3.076.649	283.25
1933	10.564	9	0.085	142	1.344	1668	15.789	1.819	17.219	2.785.725	263.70
Skupaj	131	—	1880	—	16.942	—	18.953	—	19.993.134	—	—

Nezgode so se povežale za 8%.

Hindenburg je stresel s pestjo

Napisano iz poročil raznih dnevnikov.

Dogodki v Nemčiji, v tem III. carstvu ali Hitlerjanščini so postali kakor močoven kres, ki oznanja svetu, da je zaman vsako nasilje, diktatura, zlom demokracije. Zgodovine ne ustaviš na njenih cestah, sonca ne zadušiš, pa če še nanj nakupičiš vsemo-goče ogromne črne oblake.

Nemški socialdemokrati so izdali proglas ob priliki teh krvavih dogodkov.

»Nemškemu narodu!«

»Sodrga zločincev, ki se je navajala na Nemčijo, se potaplja v blatu in v krvi. Hitler sam obdoljuje svoje najbližje sodelavce, torej iste ljudi, ki so ga prinesli na svojih hrbitih do najvišje oblasti, najbolj sramotnih moralnih zablod in zločinskega razsipanja ljudskega denarja. Hitler je prvi, ki je odgovoren za zločinstva teh ljudi. On jih je pozval, ko jih je rabil za svojo strahovlado, za umore, za vsa različna nasilstva nad nemškim narodom. On je odobral in mirno dopuščal njihova grozodejstva, on je svojo lastno čast istovetil s temi mo-

rilei in moralnimi propalicami. S tem, da jih danes v javnosti obsoja in njihovo nesramno življenje razgrinja pred vsem svetom, obsoja le samega sebe. Kajti ravno na teh ljudeh in samo na teh, na njihovih zločinstvih in nesramnostih je bil zgrajen njegov režim. On je imenoval Röhma, čigar življenje je dobro poznal, za državnega ministra. On mu je sam izročil vso nemško mladino, čeravno je vedel, kdo in kakšen moč je. Danes bi rad igral ogorčenega in bi rad zbrisal svojo odgovornost. Hitler, Röhme, Heines in vsa njihova tovarišija, so bili ljudje, ki jim je bila dana v varstvo čast nemškega naroda ter usoda in bodočnost nemške države. Oglejte si dobro te silne moči, ki naj bi bile Nemčijo očistile in prerodile. Te sile so vse uničile, kar je prej Nemčija s tolikim trdom ustvarila in ohranila ali z velikimi žrtvami po porazu na bojišču obnovila. 100.000 satrapov v rjavih srajcah se je navajalo liki oblakom kobilic na nemško državo, na njene blagajne, na zlato zalogo državne banke in na vse nemško gospodarstvo. Resnica, pravno življenje, poštenje, ki so bile prej prave čednosti prave Nemčije, so bile preganjane in potlačene. Sedaj je Hitler sam potrdil, da so bile obtožbe, ki jih je dvi-

galo ljudstvo proti njegovemu režimu in vsled katerih je bilo preganjano, resnične. Nad Nemčijo ne visi nevarnost boljševizma. Mi imamo dosti vsega, več ko zadosti. Povejte to vpitje, to resnico vsepovsod. Vsaka strahovlada je brez moči proti milijonom, ki govore resnico, ki govore odkrito, ki mislijo prav in ki z železno voljo hočejo.«

100.000 satrapov v rjavih srajcah je puščalo nad ljudstvom. In Hindenburg je poklical Hitlerja k sebi in mu rekel, da več ne mara nasilstev rjavih srajc, napadalnih oddelkov in mora napraviti nemudoma konec Göbelsu in Göringju. Če tega ne stori, naj se takoj umakne.

In »revolucionar« Hitler je »naredil red«.

Prišel je od Hindenburga ves prepaden in se je takoj obrnil k Papenu po nasvet. Von Papen mu je odgovoril, da si mora Hitler zaupanje predsednika Hindenburga pridobiti nazaj s tem, da enostavno razpusti SA napadalne oddelke. Hitler se je po daljšem premišljevanju za to odločil in ukazal najprej, da morajo SA oddelki na dopust, da s tem pridobi časa. Med tem pa se je von Papen obrnil na Mussolinija in ga obvestil o položaju v nemški državi. Na podlagi teh

Papenovih obvestil je prišlo do beneškega sestanka med Mussolinijem in Adolfom Hitlerjem.

Znameniti govor von Papena v Marburgu je hotel Hitler izrabiti ter nastopiti proti konservativcem. A Papen ga je prehitel in se naenkrat pojavil pred Hindenburgom ter mu izročil svojo in svojih tovarišev demisijo. Hindenburg odstopa ni sprejel in zopet ves razburjen poklical k sebi Hitlerja in mu zagrozil, da ga bo odstavil od kanclerja, če svoje obljube ne izpolni in SA oddelke ne razžene. Da reši svoje kanclersko mesto, se je Hitler odločil, da se ukloni in da napadalne oddelke razpusti.

Rhömov upor

Toda med tem, ko so se vršile intrige v konservativnem taboru, intrige, ki jim je Hitler še podlegel, tudi vodje SA napadalnih oddelkov niso mirovali. Rhöm in njegovi radikali so prvič bili s Hitlerjem nezadovoljni, ker na socialnem polju ni uresničil niti najmanjše pičice narodnosocialističnega programa. Rhömovci so namreč hoteli razlastitev veleposestev in delavsko-stanovski vpliv na veliko industrijo v državi. Ko so videli, da jim grozi še razpust, so sklenili, da se uprejo in da sami izvedejo program stranke brez Hitlerja.

Sodrug!

KUPUJTE IN ZAHTEVAJTE POVSOD KRUIH IN PECIVO IZ
Delauska pekarna Mirko Cortila, Ljubljana
 POSTOJNSKA ULICA 11, DESNO. TELEFON 31-71.

Sodružice!

riši, 1,5 tone kockovca letno in 1,5 tone orehovca letno.

Delavci v skupnem rudniškem stanovanju 1 tono kockovca in 1 tono orehovca letno.

3. Izločitev onih kopačev iz sedanje kop. kategorije,

ki ne opravljajo delo, odgovarjajoče kopaški kategoriji, se ima izvršiti postopoma in število teh nadomestiti v odgovarjajoči kategoriji.

4. Združenje administrativnih del na rudniku v Trbovljah,

za kar bodo sledila posebna navodila.

5. Izven redukcije plač, znižanje režij in stalnih izdatkov pri centrali in ekspoziaturah,

kakor tudi znatne redukcije višjih pokojnin, za kar so bila izdana posebna navodila.

Srečno!

Trboveljska premogokopna družba.

Skubic s. r. Heinrich s. r.

Na to so rudarji odgovorili z velikimi protestnimi shodi, na katerih je bilo do 20.000 rudarjev in žen.

Ker to ni pomagalo, ker je javnost še molčala, so rekli rudarji:

»Rešitev naša je le v rokah nas samih.«

In proglasili so gladovno stavko, ki je trajala nad 72 ur. Vsa javnost se je razburila, delegacija je pritisnila na TPD in TPD je morala, hočeš — nočeš — preklicati svoj ukaz.

Preklicati do konca pogajanj... Premirje v bitki med kapitalisti in proletariatom! Naj bo to premirje ojačanje fronte proletarijata, kajti

Rešitev proletarijata je v rokah proletarijata samega!

Upravni svet Trboveljske Premogokopne družbe sestavljajo naslednji gospodje:

Aulagnon Claude, ravnatelj v Parizu;
 Chapuy Paul, ravnatelj v Parizu;
 Grof Renévillie Henry, rudarski podjetnik v Grenoblu.
 Vernet Paul, bankir v Lyonu;
 Tremcau Maurice, hon. gen. ravnatelj francoskega finančnega ministra v Neuilly;
 Grenard Fernand, poslanik v p. v Parizu;

Reuter Henry, bančni generalni direktor v Parizu;
 Luquet André, častni guverner Franco-ske banke v Parizu;
 Monod René, bankir v Ženevi
 Bellak Julij, gen. ravnatelj na Dunaju;
 Bisteghi Rudolf, bančni predsednik na Dunaju;
 Bourgoing Jean, zasebnik na Dunaju;

Hitler se rešil pod streho desnice

Oba pokreta, Papenov in Rhöm, ki jima je posredno koristil tudi Schleicherjev, sta dosegla svoj vrhunec pretekli teden, ko se je Hitler odločil, da reši kanclersko mesto s tem, da obrne hrbet svoji lastni stranki in se skrjuje za suknjiče konservativcev in razpusti SA oddelke. Rhöm pa je že sklenil, da poskusi zadnje, da jih reši. Hitlerju je bil to dobrodošel povod, da je pod pretvezo »zarote« udaril po voditeljih SA oddelkov in jih zaporedoma dal postreliti, namesto da bi jih moral pošiljati na dopust, oziroma jih enostavno odpuščati. Göring pa je isto priliko porabil tudi za to, da je »odstranil« tudi nekaj osebnih sovražnikov na desnici, a ni mogel do konca, ker ga je v njegovem »delovanju« zaustavila Hindenburgova redna vojska. To je zgodovina »Papenovega mrzlega puča«, ki je prav za prav uničil narodni socializem, Hitlerja pa spravil pod streho pruskih junckerjev.

SA-oddelki in svetovni mir

»Daily Mail« objavlja poročilo svojega berlinskega dopisnika, po katerem je sobotni pokol v Nemčiji imel svoje vzroke deloma tudi v inozemstvu. Intrigant da je bil Hitler sam, ki je svojega zaupnika v Ribbentropa poslal v Pariz, da se pogaja o razorožitvenih vprašanjih. Franco-

Dr. Rapoport Alfred, inudustrijalec na Dunaju;

Freund Emil, bančni direktor na Dunaju.
 Philipp Erwin, gen. direktor na Dunaju;
 Münch Adolf, veleindustrijalec v Beogradu;

Deltel Raymond v Beogradu;
 Dr. Gramberg Ferdinand, veleindustrijalec v Beogradu;

Dr. Marković Bogdan, minister na razp. v Beogradu;
 Strandtman Vasilij Nikolajevič v Beogradu;

Dr. Benkovič Ivo, odvetnik v Ljubljani;
 Klinar Anton, gradbeni direktor v pok. v Ljubljani;
 Skubec Rihard, direktor TPD v Ljubljani.

IPLOŠNA DEL.STROKOVNA ZVEZA JUGOSLAVIJE

Tržič

»Delavska Pravica« v svoji 26. št. zopet napada socialiste, da odbijamo skupno delo za proletarijat. Da temu ni tako, vprašam pisca tega članka v »Delavski Pravici«, koliko mezdnih gibanj so že izpeljali ter kaj so sploh stvarnega naredili za tržiško delavstvo. To malo kar ima tukajšnje delavstvo, specijelno v predilnici so pa priborili ti vedno zametovani socialisti. Kar se pa agitacije tiče, pa rečem samo toliko, da nam ni treba prav nič agitirati za organizacijo, ker za nas agitira delo, katerega smo storili v korist delavcem brez razlike mišljenja. Ali ljubi krščanski možje, Vi se poslužujete res nesramne agitacije, kakor na primer, da je Vaša org. cenejša kot naša. To tudi priznam, ker mi damo vsakemu članu časopis in da mimogrede omenim, je naša zveza v poldrugem letu izplačala na brezposelnih podporah 60.000 Din. Ako mislite, da Vaši napadi peljejo v skupno delovanje, potem le tako naprej! Ako pa ne, zavijajte rokave in pridite k nam, ki nesebično delamo v korist vsega delavstva. Mi nobenih sodelavcev ne odbijamo! Pokažite delo in delavstvo Vam bo vrnilo, ker napadov na delavske organizacije je bilo mislim že dovolj.

Toliko v spodbudo za resno delo.

ZVEZA ŽIVILSKIH DELAVCEV

Centrala Saveza živilskih radnika Jugoslavije nam piše, da so naredbo o prepovedi nočnega dela v pekarnah že izdale moravska banovina,

ska vlada mu je odgovorila, kot odgovarja že leta in leta, da naj Nemčija razpusti svoje civilnovojaške organizacije, to je predvsem milijonsko armado SA. Von Ribbentrop je odgovoril v Parizu, da bo morda že v najkrajšem času v stanu prinesiti otipljive dokaze, da hoče Hitler SA oddelke zares razpustiti. Ko so vodje SA oddelkov slišali, da jih je Hitler izdal, da je obljubil inozemstvu in tudi Hindenburgu njihov razpust, so sklenili samooobrambo, ki jo je Hitler le prerad porabil za povod, da se z masakriranjem večine vodij SA za vedno iznebi vseh protivnikov, ki bi ga ovirali v izpeljevanju svoje obljube, ki jo je dal v Parizu in predsedniku Hindenburgu.

Gospodarski diktator

V zadnji seriji novih zakonov so nemški listi skoraj popolnoma zamolčali zakon, s katerim dobi nemški minister za narodno gospodarstvo tako generalno pooblastilo, da je praktično neomejeno. Nemško gospodarsko ministrstvo pripravlja zopet novo reformo gospodarske organizacije, ker je sedanjí sistem pokazal sumljive razpoke. Po inozemskih komentarjih sodeč pa bo novi zakon pripravil pot za nacionalizacijo nekaterih podjetij. Seveda je zakon tako splošno stiliziran, da je nemogoče vedeti, na kaj se bo nanašal.

—ev.

primorska in savska. Samo dravska banovina še vedno odlašaj vkljub anketam, neprestanim zahtevam pekovskega delavstva, vkljub podpisom ljubljanskih in mariborskih mojstrov, da se naj izda naredba o prepovedi nočnega dela.

Pekovske pomočnike in vse živilske delavce in delavstvo sploh pa pozivljamo, da zahteva od banske uprave to naredbo.

Zveza živilcev v Moravski banovini pa naj začne energično akcijo, naj ji bodo vzgled trboveljski rudarji, ker zanašati se na drugega, ni uspeha, kajti odprava nočnega dela v pekarnah je v rokah živilskih delavcev samih.

Zveza živilcev, sekcija pekovskih pomočnikov v Ljubljani je darovala 100 Din za tiskovni sklad mesto venca na grob s. Jernejčiča.

MONOPOLCI

Monopolski delavci cele države se gibljejo za izboljšanje škandaloznih delovnih razmer, plač in starostne preskrbe!

Ljubljana, 3. julija 1934.

V torek, dne 3. julija 1934 se je zbralo tobačno delavstvo v veliki dvorani Delavske zbornice.

Ker je bilo na dnevnem redu poročilo saveznega predsednika s. Branke Jovanovića, kateri je bil pozvan, da prisostvuje zborovanjem v Senju, Sušaku, Ljubljani, Zagrebu, Novem Sadu itd. ter se na lastne oči prepriča o željah in zahtevah delavstva, zaposlenega v monopolskih podjetjih, je bila dvorana polna.

Savezni predsednik s, Branko Jovanović si je popoldne pred shodom s tajnikom Strokovne komisije za Slovenijo s. Vukom ogledal vse oddelke tobačne tovarne in delo kakšnega vrši monopolsko delavstvo.

Prišli so na shod delavci vseh smeri, da čujejo poročilo s. Branka. Isto je bilo zelo jedrnato; poročal je o postopanju Monopolne Uprave pri izdelavi novih »Pravilnikov«, kjer se zelo občutno opazi, da nismo 100-odstotno organizirani, kar bi bilo potrebno za izvedbo tako perečih vprašanj kot se rešujejo sedaj pri Monopolski Upravi za nas delavce.

Neorganizirano delavstvo morda misli, da bode dobilo nekaj dobrega od M. U. kar na krožniku — morda se ne zaveda, da škoduje s svojo pasivnostjo največ samo sebi in pa celokupnemu delavstvu. Primer zato naj bode neorganiziranost delavstva v poslednjih dvanajstih letih po vojni in posledice tega: Zmanjšanje plač, dobili nismo penzije, kakršno so mnogi zaslužili po 40-letnem delu, šikaniranje delavstva na vseh straneh itd.

In še se ne zavedajo vsi, da le v slogi je moč in uspeh!

Delavci in delavke! Zapomnite si eno: mi moramo samo naprej s svojimi zahtevami, odstopati pa ne smemo nikakor!

To bodemo pa dosegli samo z borbo, tesno strnjeni v eno vrsto, v eno zahtevo — hočemo in zahtevamo človeka dostojno življenje! Dovolj je vašega stradanja, dovolj je vašega izmозgavanja naših moči!

V borbo delavci in delavke za vsakdanji kruh, gospoda ne pozna milosti; kar mora, to da, več ne!

Samo močno organizirani bodemo sposobni za borbo, neorganizirani so pa bič, s katerim bije M. S. nas organizirane delavce. Zato pojdemo zavedni delavci na delo ter privedimo vsak po enega neorganiziranega v organizacijo in uspeh naših zahtev ne bo izostal. Pripravljajmo se na borbo, katera nas gotovo čaka, ako si bodemo hoteli priboriti priznanje

penzije, stalnosti in izboljšanje delovnih pogojev ter plač.

Neorganizirani delavci, vprašamo vas: ali zahtevate s svojim zadržanjem izven organizacije, da se uveljavi § 29 novega Pravilnika na podlagi katerega se nas bode lahko metalo brezobzirno na cesto!

Zavedajte se, ako se to zgodi, krivda bo na vas in vašem zadržanju izven organizacij.

Opozorili smo Vas pravočasno, a posledice so odvisne od Vas samih. Upamo, da tega ne boste dovolili in uničili še ono trohico stalnosti, kolikor je je!

Tudi »Pravilnik o penziji« je gotov in je predviden vsaj 100% boljši od dosedanjih pogojev ali tudi tega si bodemo morali šele priboriti, ker denarja za pokojnine starim delavcem nočejo dati v sedanjem času, ko niti zaposlenih delavcev ne plačajo tako, da bi mogli živeti.

Za stvar glede odvzetih 10% se zelo zanimamo, ali gospodje, kateri bi imeli stvar rešiti, so šli na dopust za dva meseca, a mi naj čakamo, dokler se ne vrnejo.

Delavci in delavke! Kdaj in koliko imamo pa mi dopusta? Ali nismo tudi mi ljudje? Ali bodemo dopuščali, da nam gospodje dajejo dopust, kadar se njim poljubi, ako ga nam sploh priznajo!

Vsa ta vprašanja bodo vsaj še enkrat pozneje rešena, stavili bi pa tudi lahko mi delavci Monopolni Upravi datum, da kdaj hočemo, da se stvar reši ali predpogoj za to je, niti enega neorganiziranega delavca naj ne bo med nami. Vsi v organizacije (ako je nemogoče vsem v eno), a vodstva vseh morajo voditi skupno a ostro in odločno borbo, ne politično, ne versko, ampak strogo strokovno za kruh, za izboljšanje razmer!

Ne fanatike, ne izzivanja, zavedajmo se, da smo vsi delavci enega podjetja in da imamo vsi enake zahteve. Dovolj je medsebojne borbe.

Ako se bodemo tega zavedali, vsi stopili skupno v eno borbeno vrsto, garantirano, bode zmagala na naši strani, zakaj borilo se bode 22.000 monopolcev in to je število, s katerim se mora računati!

Ob tej priliki je navzoče delavstvo zahtevalo od saveznega predsednika, da nikakor ne sme sprejeti slabših »Pravilnikov« kot so dosedanjí, ker gre raje v boj, kot pa priznati slabše pogoje.

Delavci in delavke! Ako hočemo to tudi resno izvršiti, tedaj zavijajmo rokave in na delo, a to vsi do zadnjega!

Naše zahteve, od katerih ne odstopamo, so:

Povečanje plač.

Po 30 letih polna penzija (ne miloščina).

Začetovitev stalnosti (pa ne samo na papirju).

Izboljšanje delovnih pogojev!

A naše geslo naj bo:

V borbo — vsi za vse!

Vsem našim čitateljem

priporočamo, da se poslužujejo brivskega salona

JOŽE STRGAR

v Ljubljani, Palača „Grafika“ (pri kolodvoru), Miklošičeva cesta 40.

Foto-atelje Kralj Franc

Ljubljana, Franciščanska ulica 10.

Izvršujem sva v foto-stroko spadajoča dela najceneje. Povečanje slik. Slike za legitimacije izvršim na željo takoj. V izvršitev sprejemam vsa amaterska dela. Na zahtevo grem tudi na dom.